

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Een afscheid van de opleiding Bestuurskunde

Meer, F. van der

Citation

Meer, F. van der. (2024). Een afscheid van de opleiding Bestuurskunde. *Bestuurskundige Berichten*, 39(1), 4-5. doi:

Version: Publisher's Version

License: [Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/4256343>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Een afscheid van de opleiding Bestuurskunde

Frits van der Meer

Na het eindexamen diploma gymnasium alfa in 1976 op het toenmalig Sint Franciscuscollege in Rotterdam te hebben behaald, ben ik naar Leiden gekomen. Geschiedenis ging ik studeren om iets anders te kiezen. dan mijn anderhalf jaar oudere broer die dezelfde school bezocht had, dezelfde opleiding deed en in Rotterdam rechten ging studeren. Ik wilde iets anders dan de tweede Van der Meer te zijn. Het was wel een overgang van een klein gymnasium naar Leiden als eerste generatie academicus. Maar ik raakte gewend en haalde de tentamens vrij gemakkelijk. Dat laatste is echt een aanrader want dan hou je vrij veel tijd over. Na mijn afstuderen ben ik een korte termijn werkzaam te zijn geweest bij de Raad voor het binnenlands bestuur bij het ministerie van Binnenlandse Zaken. Op 21 februari 1985 ben ik bij bestuurskunde aangenomen; de datum van de Elfstedentocht. Dit was bij aanvang als medewerker bij de Juridische faculteit en iets later bij de Sociale Faculteit. De huisvesting was respectievelijk op het Rapenburg 58 en uiteindelijk naar FGGA in het Wijnhavengebouw in Den Haag. Dat is de oorspronkelijke locatie van het ministerie van Binnenlandse Zaken. De cirkel is nu gesloten.

Nu na bijna veertig jaar bij bestuurskunde, vier faculteiten en 47 jaar verbonden aan de Leidse Universiteit waarvan 12,5 jaar als bijzonder hoogleraar Comparative Public Sector en Civil Service Reform is mijn verblijf bij bestuurskunde het moment van vertrek gekomen. Maar wat betekenen nu bestuurskunde en de Leidse bestuurskunde opleiding en studenten voor mij? Ik wil hier een aantal eerder uitgesproken aandachtspunten noemen die mij dierbaar zijn en ik ook in mijn afscheidsrede herhaal. Een rede, die ik uitspreek op 18 maart om 16.00 in het academiegebouw in Leiden. Jullie zijn hier welkom.

Voor een deugdelijke en een duurzaam succesvol bestuurskundig onderwijs- en onderzoeksprogramma is het noodzakelijk ruime aandacht te besteden aan vraagstukken van de bestuursorganisatie, de ambtelijke professionaliteit, het ambtenaarschap, de politiek-ambtelijke kwaliteit voor een goede publieke dienstverlening. Dat kan ook in Leiden/Den Haag nog een betere en een meer centrale aandacht krijgen. Die aandacht ook voor het bijzondere publieke karakter van dat openbaar bestuur is in elk van de bestuurskundige vakken en onderzoeksthema's essentieel. In dit verband is voor binnen de opleiding bestuurskundige grondige aandacht in de staatsrechtelijke en bestuursrechtelijke implicaties voor het functioneren van het openbaar bestuur onontbeerlijk. Men kan bij gebrek daaraan niet goed functioneren. Zie ook de recente schandalen in het openbaar bestuur.

Daarnaast is de nog steeds populaire opvatting in de moderne Nederlandse academische gemeenschap, dat universiteiten (altijd) de opleiding van zuivere wetenschappers tot doel hebben (gehad) een ernstige misvatting. Dat idee van een monopolie van zuivere wetenschap op de universiteit hoort een Duitse 19e -eeuwse romantische opvatting over de

taak van universiteiten. Dat was niet in de 19e noch begin de 20e eeuw de Nederlandse dominante visie. Hier in Nederland had men binnen ons universitair bestel in een moderne vertaling de opleiding van studenten tot academische professionals tot doel; althans waar het juristen, medici en heden ten dage sociale wetenschappers waaronder bestuurskundigen kunnen worden begrepen. Ook bij 19e -eeuwse buitenlandse bezoekers bestond hier veel waardering voor die houding (zie Ramalho Ortigão, 1964) . Dat ideaal van zuivere wetenschap dat academici niet met de praktijk te maken hebben en zich bewijzen door de maatschappelijke relevantie te ontwijken kan ook te maken hebben met een bezuinigingsdrift of een zoektocht naar extra middelen voor opleidingen die zich als ‘zuiver’ beschouwen.

“Academische professionals zijn betekent in staat zijn oplossingen te vinden voor problemen waar standaardantwoorden uit het boek tekortschieten en men zelfstandig over de grenzen van het bestaande heen moet gaan”

Toepassingsgericht is natuurlijk maar een facet van het universitair bezig zijn, maar het ontbreken daarvan is geen lakmoesproef voor een hoogwaardig universitair en wetenschappelijk gehalte. Academische professionals zijn betekent in staat zijn oplossingen te vinden voor problemen waar standaardantwoorden uit het boek tekortschieten en men zelfstandig over de grenzen van het bestaande heen moet gaan; daar is een academische (onderzoekende) houding voor nodig. In ieder geval is voor wat betreft maatschappij- en sociale wetenschappen (als bijvoorbeeld de bestuurskunde, politieke wetenschappen, het recht) een inhoudelijke verbondenheid met de nationale, provinciale en lokale situatie van essentieel belang en dat verandert niet fundamenteel. Dit geldt niet alleen voor de toekomstige arbeidsmarkt voor afgestudeerden in dit geval het openbaar bestuur en alles wat daaromheen hangt. Zo zijn artsen geen zuivere wetenschappers, maar ze kunnen hun functie niet waar maken

zonder die onderzoekende houding. Hetzelfde geldt voor bijvoorbeeld ingenieurs en als gezegd bestuurswetenschappers in de hogere posities binnen het openbaar bestuur. Die arbeidsmarkt voor academische professionals blijft in essentie voor voorgenoemde groepen de Nederlandse. Dat is wellicht voor sommige bestuurders en academische staf van de universiteiten wellicht wat teleurstellend, maar het is niet anders. Verstandig is het dan om de terminologie van dat Nederlandse bestuur te kennen en ook zowat op de hoogte te blijven van die Nederlandse samenleving. Daarom is hoger onderwijs (mede) via het medium van de Nederlandse taal zo belangrijk. Een samenleving die zich zowel (in onderlinge relatie staande) lokale, regionale, provinciale, nationale en internationale dimensies kent. Vandaar dat (Nederlands) onderwijs gericht op Nederland en op de internationale werkelijkheid gecombineerd moeten worden.

Een laatste opmerking, ik ben niet op de universiteit gaan werken om daar veel geld te verdienen. Dan had ik elders moeten gaan werken. Overigens ik moet en kan niet klagen. Mijn motivatie was een inhoudelijke om via aandacht voor de wisselwerking tussen wetenschap en de praktijk zowel de bestuurskunde als openbaar bestuur en samenleving verder te brengen. Daarnaast als hoogleraar wilde ik in al mijn onderwijs vooral leraar zijn. Er voor zorgen dat studenten het beste uit zichzelf halen academisch en in persoonlijk opzicht. Ook eerste generatie academici op weg te brengen was ook voor mij een belangrijke bron van motivatie in mijn werk als onderwijsdirecteur voor de avondmaster Manager van de Publieke sector. Een master die ook als een emancipatie motor werkt.

De aanhef van dit stuk is maar ten dele correct. Ik ga door met mijn onderzoek en de begeleiding van acht promovendi, maar mijn onderwijs en mijn medewerkerschap bij bestuurskunde stoppen nu. Het gaat jullie goed!

Literatuurlijst

[1] Ramalho Ortigão (1964), *Holland 1883, Utrecht/Antwerpen: het Spectrum*